

DEBATT

Ulf Bjereld svarar Ann-Sofie Dahl:

KRÄNKANDE OCH GRUNDLÖSA ANKLAGELSER

I ett inlägg i Svensk Tidskrift (4/95) beklagar Ann-Sofie Dahl från Militärhögskolan att svenska folkets starka uppslutning kring alliansfrihet och neutralitet tillåts påverka Sveriges säkerhetspolitik. Dahl framför två argument som stöd för sin ståndpunkt. För det första hävdar hon att opinionsundersökningarna om svenska folkets säkerhetspolitiska uppfattningar är "bristfälligt och tendentiöst genomförda" i syfte att "gynna ett visst resultat", dvs stöd för alliansfrihet och neutralitetspolitik. För det andra menar Dahl att "tillfälliga" opinioner inte skall få styra så viktiga frågor som svensk säkerhetspolitik.

De opinionsundersökningar som drabbats av Ann-Sofie Dahls vrede är de årliga SOM-undersökningarna som under Sören Holmbergs och Lennart Weibulls ledning genomförs av bl a statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet. I 1994 års undersökning, där hela 2.800 personer ingick i urvalet, fick svarspersonerna bl a ställ-

ning till förslagen "Sverige bör söka medlemskap i NATO" samt "Sverige bör i fredstid föra en alliansfri politik, syftande till neutralitet i krig".

Undersökningen visade att 70 procent av de tillfrågade ville bibehålla alliansfriheten, 23 procent var tveksamma och 7 procent ansåg att det var ett dåligt förslag. Trots att frågan om NATO-medlemskap var medvetet positivt formulerad (så den skulle vara lätt att instämna i) var det endast 15 procent som förordade ett svenskt NATO-medlemskap. 37 procent var tveksamma och 48 procent tyckte det var ett dåligt förslag.

Stark ställning

Dessa resultat har fått stort genomslag i den säkerhetspolitiska debatten. Oavsett inställning i själva sakfrågan är det svårt att tolka dem på annat sätt än att den militära alliansfriheten har en mycket stark ställning i den svenska folkopinionen.

Men Ann-Sofie Dahl tvekar inte. Av skäl som hon väljer att inte redovisa ifrågasätter hon resultaten och ser dem som en följd av att undersökningen avsiktligt

ULF BJERELED är docent och verksam vid statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.

formulerats så att den skall gynna stödet för alliansfriheten.

Dahls anklagelser är såväl kränkande som grundlösa. Resultatens tillförlitlighet styrks av flera andra mätningar. Styrelsen för Psykologiskt Försvar har t ex 1995 frågat om inställningen till att Sveriges "militära försvar ingår i ett gemensamt europeiskt försvar". Sveriges Television undersökte i samband med EU-valet (VALU 95) inställningen till att Sverige fullt ut skulle delta i EU:s försvarssamarbete. Båda dessa mätningar visar att det finns en klar majoritet för en bibehållen alliansfrihet bland svenska folket. Eller menar Ann-Sofie Dahl att såväl Styrelsen för Psykologiskt Försvar som Sveriges Television båda ingår i den stora neutralitetskonspirationen?

Grundmurad enighet

Dahls andra ståndpunkt — att säkerhetspolitiken inte skall styras av "tillfälliga" opinioner — är mycket märklig. För det första är det svenska folkets uppslutning bakom alliansfriheten ingen tillfällig opinion. Det är allmänt känt att alliansfri-

heten och neutralitetespolitiken under hela efterkrigstiden haft en mycket stark förankring hos såväl väljare som partier och beslutsfattare. För det andra är det väl svårt att tänka sig något annat område där det är så viktigt att den förda politiken har stöd hos det egna folket som just säkerhetspolitiken.

Inget NATO-medlemskap

Trots Ann-Sofie Dahls långa utläggningar om den svenska säkerhetspolitikens många brister är det oklart vad hon egentligen vill förändra. Det finns i Sverige idag en grundmurad enighet mellan samtliga riksdagspartier att Sverige i fredstid inte skall ingå bindande förpliktelser med någon annan stat om att ge militärt bistånd i händelse av krig.

Som en följd av detta är samtliga riksdagspartier också överens om att Sverige inte skall söka medlemskap i WEU eller NATO. Om Dahl är av en annan uppfattning vore det för debatten välgörande om hon klagade detta och inte nöjde sig med antydningar om att vi inte bör bevara "status quo" i säkerhetspolitiken.